

Vlaams
Parlement

vergadering **C49 – FIN3**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

van 8 november 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de studiec commissie Gewestbelastingen
- 262 (2011-2012) 3

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de tussentijdse actualisering van het verslag van de Hoge Raad van Financiën over de begrotingsdoelstellingen en de verdeling ervan over de verschillende beleidsniveaus
- 412 (2011-2012) 7

■

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de studiecmissie Gewestbelastingen - 262 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, collega's, vorig jaar heeft de plenaire vergadering een resolutie goedgekeurd over de oprichting van een studiecmissie Gewestbelastingen, die zich moet buigen over successierechten, schenkingen en onroerende goederen. Al meermaals is in de commissie gevraagd naar de voortgang en de resultaten van het werk van deze studiecmissie. Op 15 juni ontvingen wij het door de minister bezorgde syntheseverslag van de tot dan toe gedane werkzaamheden van de studiecmissie. Dit verslag werd op 21 juni in de commissie besproken. Er werd toen een plan van aanpak voor het vervolgtraject van de studiecmissie voorgesteld. Zo zouden tegen oktober 2011 de budgettaire ramingen moeten zijn gebeurd en tegen dan zou ook een vervolgtraject worden voorgesteld.

Over dit onderwerp heb ik geregeld vragen ingediend, om op het ogenblik dat de resultaten van de studiecmissie er zijn, mee te kunnen beslissen. Zo diende ik op 7 juli een schriftelijke vraag in over de voorwaarde van ononderbroken bezit bij vererving van familiale vennootschappen, vervat in artikel 60bis van het Wetboek der Successierechten. Op 4 oktober – kort na de aanvankelijk gestelde uiterste antwoorddatum – kreeg ik een antwoord waarin u verzekerde dat de administratieve praktijk niet was gewijzigd. U verwees naar een evaluatie die van die maatregel zou worden gemaakt.

Op 13 oktober diende ik daarom een nieuwe schriftelijke vraag in, over de timing en de aanpak van deze evaluatie. Nauwelijks een dag later vernam ik dat er was beslist dat de bestaande vrijstelling van successierechten voor familiale ondernemingen wordt opgeheven en dat als alternatief een vrijstelling voor schenkingsrechten wordt ingevoerd. Ik vernam ook dat hierover in het programmadecreet bepalingen zouden zijn opgenomen.

Minister, er zijn daarover inhoudelijke bedenkingen te maken. Bij een plots overlijden en een afwezigheid van een schenking zijn er successierechten verschuldigd. Is dat gerechtvaardigd? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de studiecmissie Gewestbelastingen? Zijn er al budgettaire ramingen? Wanneer zullen de resultaten van de werkzaamheden van deze studiecmissie in het parlement worden besproken? Blijkbaar was de evaluatie van artikel 60bis van het Wetboek der Successierechten – die u in uw antwoord van 4 oktober op mijn vraag van 7 juli aankondigde – reeds gebeurd. Of hebt u na 4 oktober enorm snel conclusies uit de evaluatie getrokken? Want nauwelijks een week later werd beslist het artikel af te schaffen. Ik voel me met een kluitje in het riet gestuurd. Hoe passen de voorgestelde wijzigingen inzake schenkings- en successierechten voor familiale ondernemingen in het werk van de studiecmissie? Zou het niet beter zijn geweest om de evaluatie door te nemen, en pas nadien besluiten te trekken?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Ik sluit me graag aan bij de laatste vraag van mevrouw Schryvers. In het ontwerp van programmadecreet staat die wijziging van het successie- en schenkingsrecht vermeld. Kan het dat een decreet over de begroting wordt gebruikt om een inhoudelijke wijziging van die rechten door te voeren? In dat verband ben ik blij dat de parlementsvoorzitter hier aanwezig is. De commissie is er, maar dit element wordt uit de werkzaamheden ervan gelicht. Ik begrijp uw redenering, maar toch zouden wij hier daarover van gedachten kunnen wisselen. Heeft men alle sociale partners bij de discussie betrokken? Ik wil dus graag vernemen of het opportuun is om die wijziging via een programmadecreet door te voeren en of voor die wijziging zelf een voldoende groot draagvlak bestaat. Voorts is

er het probleem met een plots overlijden, wat, in de woorden van Steve Stevaert, leidt tot een belasting op tegenslag.

De voorzitter: Mevrouw Smaers heeft het woord.

Mevrouw Griet Smaers: Tijdens de bespreking van het ontwerp van programmadecreet kan hierover nog van gedachten worden gewisseld. Bijkomend wil ik nog graag weten wat de budgettaire implicaties van deze maatregel zijn. Deze maatregel stond in de lijst van eventueel te herziene maatregelen waarover de studiec commissie zich zou buigen. Eerst zou een raming van de budgettaire impact van de maatregelen worden gemaakt, en pas dan zouden keuzes worden gemaakt. Samen met de collega's stel ik vast dat die raming ontbreekt. Wij hebben die alleszins niet. Is er een raming? En wat is de impact van de maatregel op de keuzevrijheid van de studiec commissie voor het nemen van andere, eventueel te nemen maatregelen?

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Voorzitter, minister, collega's, vooraleer een voorontwerp wordt ingediend, geef ik de administratie altijd de opdracht na te gaan of de tekst niet in tegenspraak is met de artikelen 57 en 58 van het reglement, of alle elementen wel in een programmadecreet thuishoren. Elk jaar opnieuw zeg ik de minister-president dat alle elementen die niet in een programmadecreet thuishoren, er worden uitgegooid. In het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State staat dat de artikelen 4, 38, 39, 41 tot 44, 55 en 66 van het voorontwerp er moeten worden uitgegooid omdat "de nauwe band met de begroting 2012 niet of onvoldoende duidelijk is, zodat de spoedeisendheid niet is aangetoond".

De Vlaamse Regering gooide die artikelen eruit, diende een amendement in en vroeg daarover bij hoogdringendheid een advies aan de Raad van State. In dat advies, van 20 oktober, staat dat er nu wél een relatie met de begroting is, gezien de budgettaire consequenties. De minister en ik zijn lid van dezelfde partij, maar dat heeft er niets mee te maken. Ook minister Smet heeft heel wat amendementen op het programmadecreet ingediend, en ook in dat geval heb ik opgedragen om elementen die er niet in thuishoren, eruit te gooien. Overigens heeft gisteren het Uitgebreid Bureau, op voorstel van de administratie, unaniem de planning voor de begroting 2012 goedgekeurd. Er was één opmerking over de onderwijsinspectie, van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Wij hebben beslist om dat element toch te behouden, bij wijze van uitzondering. Maar afgezien daarvan gooien wij er alles uit wat er niet in thuishoort. Dat nadien de Vlaamse Regering dan snel een amendement indient, is niet mijn verantwoordelijkheid. Dat moet u met de regering uitvechten.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit me aan bij de vragen over de werking van de studiec commissie. Wanneer voeren wij het debat ten gronde over de vrijstelling van schenkingsrechten bij ondernemingen en de aangepaste successierechten? Doen wij dat nu of bij de bespreking van het programmadecreet? Het is mij om het even.

Ik zou ook graag weten wat de budgettaire impact is. Volgens mijn informatie zijn de opbrengsten van schenkingsrechten bij familiale ondernemingen zeer gering. Zal men iets tot nul herleiden wat nu al bijna nul is? De nieuwe tarieven van 3 en 7 procent voor de successierechten – die wellicht toevallig dezelfde zijn als die voor schenkingsrechten voor roerende goederen – moeten toch wel wat opbrengen.

De voorzitter: Ik heb de vraag van mevrouw Schryvers voor de begrotingsbespreking op de agenda geplaatst omdat het onderwerp de studiec commissie is, zodat wij kunnen kijken welke timing wij zullen hanteren om de conclusies te bespreken. Ik stel voor dat wij het inhoudelijk debat niet nu voeren, maar wel wanneer wij het programmadecreet behandelen.

Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Voorzitter, collega's, ik zal straks uitvoerig op deze zaak ingaan. Nu kan ik toch al heel kort iets zeggen. De Raad van State gaat ermee akkoord dat de maatregel in het ontwerp is opgenomen. Het is een crisismaatregel waarvan een onderdeel tegen het eind van het jaar afloopt, en daarom is daarover in het kader van de uitwerking van het programmadecreet gedebatteerd. De Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) zouden natuurlijk het liefst willen dat er geen belastingen worden geheven. Onze bedoeling is in de eerste plaats mensen in een familiale onderneming ertoe te bewegen op voorhand na te denken over de overheveling. Als beide mogelijkheden belastingvrij zijn, is er geen incentive. Voorts is het niet mogelijk om een raming te maken, want de maatregel beoogt een gedragswijziging. Omdat het vruchtgebruik bij de familie blijft, ontstaat een toestand waarbij schenking veel interessanter wordt. Ik ga ervan uit dat dat een totale verandering geeft van het budgettaire effect.

Voor degenen die toch plots overlijden, is er een verlaagd tarief naar 3 procent op rechte lijn en 7 procent voor anderen. Ook dat is een enorme verlaging in vergelijking met de klassieke situatie met de progressieve tarieven.

Ik ga even in op de andere vragen, maar ik veronderstel dat we hier straks en de komende weken dieper op kunnen ingaan bij het bespreken van het programmadecreet. Ingevolge de bespreking in de commissievergadering van 21 juni werden de volgende topics geselecteerd voor verder onderzoek: voor zorg- en stiefkinderen de gelijkschakeling in schenking en successierechten, sterfhuisclausules in successierechten, plaatsvervulling in successierechten, vermindering van sociale huisvesting en onroerende voorheffing, vrijstelling van groepsverzekering in successierechten, differentiëring goede doelen in successierechten, vermindering tarief voor schenking onroerende goederen, vererving van stiefkleinkinderen, gelijkstelling categorieën rechte lijn in schenkings- en successierechten en de in-globoberekening tussen anderen. Dat zijn de items die we zouden bekijken.

Voor deelname aan de verruimde studiecmissie Gewestbelastingen worden vanaf nu de volgende experten uitgenodigd: mijn kabinet, het departement Financiën en Begroting, de Vlaamse Belastingdienst, de FOD Financiën, het Steunpunt Fiscaliteit en Begroting, professor Weyts van de K.U.Leuven, een afgevaardigde van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat (KFBN) met name mevrouw Hilde Pelgroms, professor Renate Barbaix van de Universiteit Antwerpen, een waarnemer van het kabinet van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie van minister Van den Bossche en een waarnemer van het kabinet van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van minister Vandeurzen.

Die verruimde studiecmissie is samengekomen op donderdag 27 oktober en zal ook nog samenkomen op donderdag 24 november. De besprekingen zullen uitmonden in een syntheseverslag. Dat verslag zal worden voorgelegd aan stakeholders om het te voorzien van opmerkingen of aanpassingen naar aanleiding van die opmerkingen. Een nieuw en breder syntheseverslag zal dan in de eerste helft van 2012 kunnen worden opgeleverd.

Ik kom tot het antwoord op uw tweede vraag. Het Steunpunt fiscaliteit & begroting heeft een studie uitgevoerd, met hierin enerzijds een evaluatie van het artikel 60bis en anderzijds ook een alternatief voor dat artikel. Ook binnen mijn administratie werd daarvan een evaluatie uitgevoerd, en dit in samenspraak met stakeholders. Het alternatief dat in de studie van het steunpunt naar voren wordt geschoven, komt tegemoet aan de diverse euvels die werden vastgesteld tijdens beide evaluaties. De studie is terug te vinden op de website van het steunpunt Fiscaliteit en Begroting via volgende link: http://www.steunpuntfb.be/onderzoek_01.html#ProjectB5.

Intussen werd deze evaluatie van artikel 60bis voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Overeenkomstig hetgeen vermeld stond in de beleidsnota Financiën en Begroting, omvatte deze evaluatie niet enkel de crisismaatregel, maar ook de volledige regeling rond de overdrachten van familiale ondernemingen bij overlijden. Uit de cijfergegevens blijkt dat de

crisismaatregel, namelijk het op nul zetten van de loonlastenvoorwaarde, heeft gewerkt, gelet op het feit dat het aantal toegekende attesten in de lijn blijft liggen van de jaren voordien. Dat toont aan dat de crisismaatregel ervoor gezorgd heeft dat men, ondanks een onzekere economische situatie, steeds een beroep is kunnen blijven doen op de regeling.

De resultaten van het onderzoek vanwege het steunpunt en de studie van het departement tonen aan dat artikel 60bis niet volledig de beoogde doelgroep heeft bereikt. Bovendien is de regeling voor de belastingplichtige nogal onduidelijk, wat leidt tot rechtsonzekerheid. De complexiteit van de regelgeving en de bestaande hiaten hebben reeds oneigenlijk gebruik tot gevolg. Ik ga daar straks dieper op in bij de bespreking van het programmadecreet.

Het doel van artikel 60, waarbij de continuïteit van familiale ondernemingen wordt beoogd, is gedragen. Bovendien heeft het op nul zetten van de loonlastenvoorwaarde ertoe geleid dat ook kleine ondernemingen met een lage loonlast kunnen genieten van de maatregel. Het is duidelijk dat het doel dat de regelgever beoogde met artikel 60, behouden moet blijven en dat de continuïteit van familiale ondernemingen gegarandeerd moet zijn.

Op basis van deze evaluatie en gelet op het feit dat de maatregel nog steeds economisch en maatschappelijk relevant is, is het behoud van de fiscale regeling inzake de continuïteit van familiale ondernemingen en vennootschappen aangewezen. We hebben daarom in de ontwerp tekst een voorstel ingediend dat gebaseerd is op het bovenvermelde alternatief van het steunpunt.

Ik heb ook op vraag drie een antwoord, maar dat heb ik in mijn inleiding eigenlijk al gegeven. Als het voor u goed is, zal ik straks, bij de toelichting van het programmadecreet, heel diep ingaan op het gehele artikel 60bis.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor het antwoord. De wijzigingen aan het artikel zijn natuurlijk opgenomen in het programmadecreet, het is logisch dat ze verder worden besproken tijdens de toelichting bij dat decreet. Ik heb deze vraag gesteld omdat het me verbaasde dat we dit ineens moesten lezen, terwijl u het in een antwoord op een vraag die ik had gesteld, had over een evaluatie. Misschien was die er al en had u al conclusies getrokken, maar wou u die nog niet meedelen. Ik weet het niet, het verwonderde me in elk geval. Ik voelde me met een kluitje in het riet gestuurd. We krijgen straks dus inhoudelijk een verdere toelichting en ik neem aan dat we hierover bij de volgende bespreking verder zullen discussiëren.

Ik focus me dan opnieuw op de studiec ommissie. Ik hoor u nu zeggen dat die commissie een tiental dagen geleden nog een keertje werd samengeroepen. Ik geloof dat het van in april geleden is, meer dan een half jaar geleden dus. Nu zal de commissie nog een keer samenkomen op 24 november en dan komt er een syntheseverslag dat wordt voorgelegd aan stakeholders. Daarna komt er een breder syntheseverslag in de eerste helft van 2012.

Sta me toe te zeggen dat ik daarover toch wel ontgoocheld ben. U hebt in juni zelf gezegd dat er in oktober budgettaire ramingen zouden zijn. Daar hoor ik nu niets meer over. U gaat nu gewoon in de uitgebreide commissie met een aantal deskundigen de verschillende thema's die we toen, na veel aandringen, hebben mogen oplijsten, verder bespreken. We hadden gehoopt dat we al in het voorjaar een uitgebreide bespreking hadden kunnen voeren die had kunnen leiden tot een ontwerp of tot voorstellen van decreet om een aantal aanpassingen te doen waarover we regelmatig vanuit allerlei hoeken worden ondervraagd omdat men weet dat dit bezig is. Dan hadden we gehoopt om hier in oktober of november de bespreking te kunnen voeren. Nu moet ik al bijna vrez en dat we het hier niet meer zullen kunnen doen voor het zomerreces. Ik stel me daar toch heel wat vragen bij.

Er is daarover een procedure afgesproken. In oktober zou u de budgettaire ramingen geven en dan zouden we hier de verdere bespreking doen. Hoe zit het daar nu mee, minister? Straks is

de legislatuur al bijna voorbij vooraleer we resultaten boeken en dan zal het niet meer mogelijk zijn om een aantal aanpassingen te doen. Ik wil u vragen om daar dringend verder werk van te maken. Dit hebben wij als prioriteit gesteld, maar ik heb de indruk dat u er niet echt een prioriteit van maakt. Ik betreur dat. Ik denk dat ik u hierover zal blijven ondervragen. Ik begrijp dat u dat na een tijd gaat vervelen, maar wij vinden het absoluut belangrijk dat dit voortgaat en dat de procedure, zoals die werd afgesproken, gevolgd wordt. Het is overigens een procedure die al meerdere keren werd bijgestuurd en ik begrijp niet waarom.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de tussentijdse actualisering van het verslag van de Hoge Raad van Financiën over de begrotingsdoelstellingen en de verdeling ervan over de verschillende beleidsniveaus - 412 (2011-2012)

De heer Eric Van Rompuy: Minister, collega's, onlangs hebben we een lang debat gehad en dat ging gepaard met de discussie over de federale begroting. Er werden een aantal stellingen ingenomen door de federale onderhandelaars en door de Vlaamse Regering. We hebben het rapport van de Hoge Raad van Financiën. Ik zal het niet hebben over de verdeling tussen de federale overheid en de gewesten. De reële economische groei is verlaagd van 1,6 naar 0,8, en dat heeft natuurlijk gevolgen voor de Vlaamse begroting. We zullen straks, bij de bespreking van de begroting, horen hoe die eventueel worden verwerkt en opgevangen.

Mijn vraag gaat over een ander debat dat ook werd gevoerd tussen de federale onderhandelaars en de deelstaten en waarbij de deelstaten een gemeenschappelijk standpunt hebben ingenomen over de tekorten die vastgesteld zijn bij entiteit II, niet bij de gemeenschappen en gewesten, maar bij de lokale besturen.

Volgens de Hoge Raad van Financiën zouden er structurele tekorten zijn ten belope van 1,4 miljard euro. De raad stelt zich de vraag wat het daarbij het aandeel is van entiteit I en van entiteit II. De raad wil ook weten wat binnen entiteit II de tekorten zijn van de lokale overheden.

Deze discussie hebben we al een paar keer gevoerd, ook hier in het Vlaams Parlement. Er werden vragen over gesteld in de plenaire vergadering en in de commissie. De Hoge Raad stelt nu dat het duidelijk moet worden wie verantwoordelijk is en wie de tekorten wil opvangen. De Hoge Raad wijst naar de gewesten.

Wat is de omvang van de tekorten? Op 16 maart 2011 schreef de Vlaamse Regering een brief aan de voorzitter van het Instituut van de Nationale Rekeningen (INR), dat deel uitmaakt van de Nationale Bank, waarin staat dat het cijfermateriaal dat werd gebruikt, onbetrouwbaar is. Het zijn prognoses. Minister Bourgeois heeft hier een paar maanden geleden ook gezegd dat de tekorten gebaseerd zijn op statistieken van de OCMW's van 1997 en van de gemeenten van de jaren 2001 tot 2003.

De minister-president heeft in de plenaire vergadering op 16 maart gezegd: "Ik zal niet aanvaarden dat de zwartepiet resoluut wordt doorgeschoven naar steden en gemeenten op basis van oud cijfermateriaal." Vorige week heeft hij die kritiek hernomen en heeft hij verteld dat hij in september 2011 nieuwe cijfers heeft doorgestuurd naar het INR, maar dat hij als antwoord kreeg dat de nieuwe cijfers maar kunnen worden verwerkt tegen maart 2012.

Ondertussen blijft het INR bij zijn standpunt en dus heeft de Hoge Raad van Financiën die cijfers gebruikt voor het rapport dat aan de federale onderhandelaars werd overgemaakt. We hebben gezien dat de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) daarop heeft

gereageerd en ook minister-president Demotte heeft zich niet neergelegd bij deze methodologie, het zou volgens hem gaan om “verouderde en foute cijfers”.

Als de inspanningen zouden moeten worden geleverd door de lagere overheden om tot een evenwicht te komen – 1,4 miljard euro – dan betekent dat 5 procent van de totale ontvangsten van die lokale overheden. Als de komende jaren het tekort tot nul moet worden herleid, zal dat een zware sanering vergen. Luc Coene van de Nationale Bank had het vorige week over gemeenschappen en gewesten, en wie wat moet doen. Hij zei dat hij niet aanvaardt dat de Vlaamse Regering – hij bedoelde wellicht de minister-president en minister Muylers – de cijfers van de Hoge Raad van Financiën en de Nationale Bank betwist. Die zijn boven elke kritiek verheven. Hij vroeg zich af met welk recht de Vlaamse overheid de statistieken van de Nationale Bank en het INR – die door Europa worden erkend, er zit trouwens iemand van de Nationale Bank in Eurostat – betwist. Hij zei dat het onaanvaardbaar is dat men het in dit land zelfs niet meer over de statistieken eens kan worden.

Ik heb begrepen dat deze discussie op het federale formatieberaad is stopgezet. Op dat beraad moest men oorspronkelijk 11 miljard euro besparen, maar vanochtend las ik in de krant dat er nog 5 miljard euro moet worden bespaard, en zo-even las ik op een website dat daarvan opnieuw 1,5 miljard euro mag worden afgetrokken. Dat is een andere discussie. Maar wat betekent die cijferdiscussie? Op basis waarvan betwist de Vlaamse overheid die cijfers?

De voorzitter: De heer van Rouveroj heeft het woord.

De heer Sas van Rouveroj: Kunt u mij zeggen in welke mate u informatie hebt over de verdeling tussen de gewesten? In entiteit II is er een onderscheid tussen de gemeenschappen en gewesten enerzijds en de lokale overheden anderzijds. Dat interesseert mij op dit moment niet, maar de verdeling tussen de gewesten wel.

In de commissie Binnenlands Bestuur heb ik een vraag voor minister Bourgeois ingediend. Ik zal ze hier niet stellen. Maar toch wil ik even aangeven dat het INR wel beschikt over alle cijfers van de steden en gemeenten tot en met 2009, ook over de cijfers van de OCMW's voor Brussel en Wallonië, maar niet over de cijfers van de OCMW's in Vlaanderen. Dat leid ik af uit de woorden van de voorzitter van de Hoge Raad van Financiën. Hebt u daarover meer informatie?

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Als bestuurder op lokaal vlak ben ik al jaren verantwoordelijk voor de financiën van mijn gemeente. Als de minister-president een brief moet sturen naar het INR om mee te delen dat hij zich baseert op gegevens van OCMW's uit de jaren 1997, 2001, 2002 en 2003, dan moet ik toch melden dat Dexia bestaat. Ik mag die naam hier toch nog uitspreken? Elk jaar komt Dexia ons financiële profiel toelichten. Alle elementen zitten daarin, zoals de schuldgraad en de vergelijking met andere gemeenten. Die informatie moet dus ter beschikking zijn.

Ik heb wel een vraag over een kwestie die veel gemeenten zorgen baart: zullen de gemeenten moeten betalen voor de besparingsoperatie die tussen vandaag en 2015 zal worden doorgevoerd? En dan heb ik nog een vraag die gelijkenissen vertoont met eentje die op Belgisch niveau wordt gesteld: zullen gemeenten die goed hebben gewerkt, niets betalen en diegene die slecht hebben gewerkt, wel betalen? De gemeenten hebben recht op een duidelijk signaal over deze kwestie. Zal de Vlaamse Regering alle tekorten opvangen en de gemeenten buiten schot laten? Een duidelijk antwoord zou ons uitermate geruststellen, want vandaag werken wij aan de opmaak van de begroting voor volgend jaar.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, minister, collega's, ik heb drie bijkomende vragen. Ik ben wat nieuwsgierig naar het antwoord op de interessante vraag van de heer van Rouveroj over de verdeling tussen de gewesten. Ik had verwacht dat de nogal assertieve

voorzitter van Open Vld zijn collega van antwoord zou hebben gediend toen die zei dat vooral het rijke Vlaanderen een inspanning moet leveren. Namens mijn fractie kan ik zeggen dat de Vlaamse rekeningen op orde zijn. Anderen moeten dus bescheiden zijn en zeker niet komen zeggen dat Vlaanderen meer moet bijdragen. Als ooit wordt beslist dat entiteit II een tandje moet bijsteken, dan moeten wij allemaal gelijk aan de start verschijnen, wat betekent dat de andere gewesten eerst in eigen huis orde op zaken moeten stellen en een nultekort moeten realiseren. Pas dan kan er sprake zijn van extra inspanningen. Het zou goed zijn als wij allemaal in Vlaanderen die boodschap zouden uitdragen.

Links en rechts hoor ik spreken over de usurperende bevoegdheden. Enkele weken geleden had de minister-president het daarover al in de plenaire vergadering, en u had het daarover ook in een interview: wij kunnen erover praten om een en ander op het federale niveau te laten verdwijnen. Hét voorbeeld zijn de investeringen in het stedenbeleid. Maar als het federale niveau onmiddellijk stopt met te investeren, dan moet Vlaanderen voor het jaar 2012 wellicht toch in geld voorzien. Hebt u daar rekening mee gehouden? Hebt u ter zake een strategie?

De discussie over de lokale financiën hebben wij zes of zeven maanden geleden ook al eens gevoerd. Toen was het duidelijk dat de statistieken van de lokale besturen niet up-to-date zijn. Het INR heeft dat zelf erkend. Wat de gouverneur er ook over zegt, als die cijfers zijn gebruikt, dan heeft men met achterhaald cijfermateriaal gewerkt. Wat is op dat vlak de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering? Hebt u daarover met het INR contact opgenomen? Meten is weten. Toen ik twintig jaar geleden op de Nationale Bank begon te werken, zei de illustere Fons Verplaetse dat wij een achterlijk land zijn omdat wij het enige OESO-land zijn dat geen kwartaalrekeningen opstelt. Zelfs Mexico en Griekenland hebben die wel, al zijn die misschien vervalst. Vandaag slaan wij zelf een mal figuur. Is het niet aangewezen om er bij het INR op aan te dringen om van de actualisering van de cijfers een prioriteit te maken?

De voorzitter: De heer Muylers heeft het woord.

De heer Philippe Muylers: Voorzitter, collega's, als raming gebruiken wij altijd de laatste raming van het Planbureau; die van september dus. De aanpassing gebeurt tijdens de budgetcontrole. Wij hebben nog nooit op basis van een raming van de Hoge Raad van Financiën gewerkt. Ramingen wijzigen elke dag. Onze aanpak is duidelijk.

Wat de usurperende bevoegdheden betreft, is de stelling van de Vlaamse Regering vrij duidelijk. Wij willen praten over de usurperende bevoegdheden, op voorwaarde dat die goed worden omschreven – al is dat niet altijd gemakkelijk – en dat alle gewesten en gemeenschappen van dit land het erover eens zijn dat daarover kan worden gesproken. Het kan niet dat het ene gewest een usurperende bevoegdheid overneemt en een ander gewest dat niet doet. Dat geldt dus ook voor een eventuele discussie over de overheveling van de ambtenarenpensioenen, met het bijkomende element dat betalen ook bepalen is, en dan hebben wij het bijvoorbeeld over de pensioenleeftijd.

Sta mij toe om vooreerst nog even de stand van zaken omtrent de begrotingsnormering te schetsen, want daarover bestaat nogal wat onduidelijkheid. Het stabiliteitsprogramma 2011-2014 van april 2011 bevat een normatief traject voor de gezamenlijke Belgische overheid, waarbij voor 2012 een doel van een tekort van 2,8 procent van het bbp wordt vooropgesteld. Inzake de verdeling van deze inspanning tussen de verschillende entiteiten stelt het stabiliteitsprogramma dat “in de huidige politieke context, die wordt gekenmerkt door enerzijds de lopende zaken en anderzijds de institutionele onderhandelingen die er met name op gericht zijn de financiële stromen tussen de federale staat en de gefedereerde entiteiten te herzien, de Federale Regering zich niet kan uitspreken over de verdeling van de inspanning tussen de beleidsniveaus. Ze kan in dat verband enkel verwijzen naar de aanbevelingen van de Hoge Raad van Financiën (HRF) ter zake.”

Zoals deze passage uit het stabiliteitsprogramma aangeeft, zijn er geen afspraken gemaakt over de verdere verdeling van deze saneringsinspanningen. Er is voor het opstellen van dit stabiliteitsprogramma zelfs geen overleg geweest tussen de gewesten en de federale overheid. De Vlaamse Regering heeft overigens op de interministeriële comités van 15 december 2009 en 26 januari 2010 consistent de lijn uit het Vlaamse regeerakkoord aangehouden: een snelle sanering in 2009 en 2010, een begrotingsevenwicht en niets meer dan een begrotings-evenwicht in de periode 2011-2014.

Het advies van de HRF situeert zich dan ook tegen een diffuse achtergrond. In zijn advies van september 2009 stelde de HRF drie mogelijke pistes voor die konden leiden tot een evenwicht op het niveau van de gezamenlijke overheid in 2015. Iedereen herinnert zich alleen nog de 65/35-verhouding, maar er waren drie pistes: de eerste piste, waarbij zowel entiteit I als entiteit II in 2015 een evenwicht realiseren, de tweede piste, waarbij de saneringsinspanning wordt verdeeld op basis van het aandeel in de totale uitgaven. Dit impliceert een aandeel van entiteit I van 65 procent van de inspanningen en een aandeel van entiteit II van 35 procent van de inspanning. De derde piste verdeelt de inspanning op basis van de fiscale capaciteit. Volgens deze verdeelsleutel zou entiteit I 76,5 procent van de totale inspanning moeten leveren, en entiteit II 23,5 procent van de totale inspanning.

In zijn aanvullend advies van oktober voegde de HRF daar nog een vierde piste aan toe: een begrotingsevenwicht in 2015, niet voor elke entiteit, maar voor elke gemeenschap en elk gewest. Als er een overschot zou zijn in entiteit II, zou een andere een tekort mogen hebben.

De HRF heeft dus vier pistes. Het stabiliteitsprogramma 2009-2012 kiest de verdeelsleutel die voor entiteit I het meest voordelig is, met name de 65/35-sleutel, zonder dat deze keuze door de gewesten en gemeenschappen is gelegitimeerd. Voor wat betreft de doelstellingen voor 2011 en 2012 stelt het stabiliteitsprogramma 2009-2012: “In februari zal een tweede overeenkomst gesloten worden om de begrotingsdoelstellingen voor 2011 en 2012 vast te leggen.” Die overeenkomst is nooit gesloten. De federale overheid kiest een van de vier mogelijkheden.

Op basis van het stabiliteitsprogramma 2009-2012 beperkt de HRF in haar advies van maart 2011 zich tot het 65/35-scenario. Dat is een keuze van de federale overheid en niet van de HRF. Omdat de federale overheid een keuze heeft gemaakt uit de vier pistes, zegt de HRF dat het voortgaat met het 65/35-scenario, opnieuw zonder afspraken daarover met de verschillende entiteiten.

Het stabiliteitsprogramma 2011-2014 verwijst dan opnieuw naar dit advies van de HRF, maar moet opnieuw erkennen dat er geen bindende afspraken zijn gemaakt. In zijn recent advies beschouwt de HRF de inspanning die elke entiteit moet doen om de doelstellingen te realiseren zoals die zijn opgenomen in het stabiliteitsprogramma van 2011-2014.

Ik wil dus duidelijk benadrukken dat er over die scenario's en de verdeling van de inspanningen voor de periode 2011-2014 geen enkel akkoord of afspraak bestaat. Al deze scenario's zijn dus louter indicatief.

Wat de visie van de HRF in het advies betreft, maakt de HRF een actualisatie van het 65/35-scenario, waarbij de respectieve overheidsentiteiten van ons land geen nieuwe aanpassingsmaatregelen aan de begroting zouden vooropstellen, bij gelijkblijvend beleid dus.

Als we dit geactualiseerd scenario afzetten tegen het door de HRF in maart 2011 voorgestelde traject, komt de HRF tot het voorstel dat de netto-inspanning die door entiteit II zou moeten worden geleverd in 2012, gelijk is aan 1,7 miljard euro, waarvan 300 miljoen euro door de gemeenschappen en de gewesten, en 1,4 miljard euro door de lokale overheden dient te worden geleverd.

De HRF hanteert bij deze projecties een 65/35-regel, die nergens is goedgekeurd en de beste van vier scenario's was voor de federale overheid, een extrapolatie van de in het verleden

vastgestelde stijgingsritmes en vergelijkt dan de hieruit voortvloeiende saldi met het begrotingstraject 2011-2014. Voor de lokale besturen hanteert de HRF bovendien een investeringscyclus die synchroon verloopt met de lokale electorale cyclus, omdat die band in het verleden altijd is vastgelegd.

Het tekort in 2012 van 1,4 miljard euro bij de lokale overheden valt hierbij volgens de HRF uiteen in een inspanning van 700 miljoen euro op het lopend saldo van de lokale overheden en een bijkomende inspanning van 700 miljoen euro als effect van de investeringscyclus van de lokale overheden. 2012 is als verkiezingsjaar een extra uitgave voor de gemeenten.

In de tweede plaats geeft de HRF verder aan dat het lopende saldo van de lokale overheden de laatste jaren nog verslechterd is. De HRF meent dan ook dat er voor het lopende saldo een correctie moet worden doorgevoerd. Verder werkend op deze vaststelling toont men aan dat zonder nieuwe aanpassingsmaatregelen, en over een periode van drie jaar, de gecumuleerde saneringsachterstand op de lopende saldi eind 2012 ten opzichte van het in maart 2011 voorgestelde detailleringstraject, 1,2 miljard euro zou bedragen. Ik had het over 700 miljoen euro, maar er komt 500 miljoen euro bij in 2011, en 700 miljoen euro in 2012. Het gaat over 1,4 miljard euro, maar eigenlijk moet er nog 500 miljoen euro bij van de vorige jaren.

De HRF geeft hierbij aan dat de lokale overheden die achterstand tijdens de daarop volgende jaren zullen moeten inhalen. Dat volgt uit het door het HRF gehanteerde basisprincipe dat elk verschil in een bepaald jaar ten opzichte van de verdeelsleutel van de begrotingsinspanningen tijdens het volgende jaar of de volgende jaren moet worden gecompenseerd.

Mijnheer Van Rompuy, terugkomend op uw originele vraag moet ik de nuance weergeven die de HRF in zijn eigen rapport verwerkt met betrekking tot de gevraagde sanering van lokale financiën en de rol van de toezichthoudende gewesten hierin. Voor iedereen die vragen heeft gesteld aan de lokale besturen over de juistheid van de cijfers, is dit een heel belangrijke passage van de HRF: “De sanering van de lokale financiën werd in het verleden ook bemoeilijkt door onzekerheid en ingrijpende statistische herzieningen, door een gebrek aan lokaal of gemeentelijk inzicht in de gevolgen van de aanpassingen van de ESR 1995-normen, alsook door het ontbreken van de regionale verdeling in het ESR 1995 van de overheidsrekeningen van de lokale overheden, op basis waarvan de ontsparingen regionaal beter zouden kunnen worden gelegd voor een beter geïnformeerde responsabilisering van de wettelijke toezichthoudende organen die de gewesten zijn.”

In deze passage zegt de HRF dat ze niet beschikt over de goede gegevens. Daarover moet er geen discussie meer zijn. Ze hebben een raming gemaakt, maar daar is zeker kritiek op te geven.

De problematiek die de HRF met betrekking tot de statistische data zelf schetst, is in dit Vlaams Parlement al meermaals aan de orde geweest. Zo werd in de plenaire vergadering van 13 oktober 2010 door de heer Van Rouveroij gewezen op het feit dat er met de data die de HRF hanteert enkele problemen zijn, die de HRF in zijn recent rapport dus ook beaamt. Enerzijds betreft de raming van het ESR-resultaat van de lokale overheden een extrapolatie-oefening. Anderzijds weten we niet welk gewest voor hoeveel van het vooruitgeschoven tekort instaat, en weten we ook niet welke lokale overheid er precies voor welk tekort instaat.

In zijn repliek heeft minister Bourgeois gewezen op het interfederaal akkoord van 15 september 2009 om aan de bovenstaande problemen te remediëren. Het akkoord gaat hierbij uit van het volgende: de gewesten engageren zich ertoe om als respectieve voogdij-overheden van lokale besturen te zullen waken over de strikte naleving van de ESR95-normen en zullen afwijkingen van de lokale besturen ten opzichte van de normdoelstelling desgevallend compenseren, met als belangrijke randvoorwaarde dat de vastgestelde afwijkingen die dergelijke compensatie impliceren, het gevolg moeten zijn van conjuncturele factoren en niet van de besluitvorming van andere overheden. Een bepaalde overheid kan er natuurlijk taken bij nemen, wat een tekort tot gevolg heeft.

Bovendien werd een overgangperiode noodzakelijk geacht door minister Bourgeois, en werd als overgangperiode 2012-2013 in dit akkoord als redelijk beschouwd. De toepassing van de ESR95-regels dient volgens dit akkoord te gebeuren op een meerjarige basis om rekening te kunnen houden met de investeringscyclus van de lokale besturen.

Verder werd ook beslist om een werkgroep op te richten die als opdracht heeft de modaliteiten en de kalender voor de toepassing van de ESR95-regels op het niveau van de lokale overheden te onderzoeken. Voortwerkend op de principes van dat akkoord, heeft de Vlaamse Regering alvast beslist om de financiële beleids- en beheerscyclus van de gemeenten en steden vanaf 2014 zo in te richten dat er ESR-berekeningsmogelijkheden zullen zijn bij de begroting en de rekeningaflegging.

Dit alles moet de discussies die we nu hebben tussen de HRF en diverse overheidsentiteiten, in de toekomst kunnen vermijden. De discussie is er nog steeds, wat ook is gebleken naar aanleiding van het uitbrengen van het geactualiseerd rapport van de HRF.

Ik verwacht niet direct de grootste moeilijkheden. Wel zullen de lokale besturen ook de impact van de gebeurlijke te consolideren entiteiten in rekening moeten brengen. Als we ESR gaan toepassen in de gemeenten, kunnen bijvoorbeeld politiezones, maar wellicht ook sommige autonome gemeentebedrijven, instellingen zijn die juridisch autonoom zijn. We moeten nagaan of ze conform de Europese regels, ook economisch autonoom zijn, wat mogelijk in een aantal gevallen maakt dat die gemeentelijke bedrijven moeten worden geconsolideerd.

Deze regel is niet anders voor centrale overheden. De Vlaamse overheid heeft tussen 2001 en 2003 zelf deze overgang moeten oplossen. Naar het antwoord op de vraag waarom de HRF en het INR blijven uitgaan van hun bekende cijfers, kan ik alleen maar gissen. Uit de werkzaamheden van de werkgroep die zich buigt over de toepassing van de ESR-regels door lokale besturen, blijkt dat men deze methodologie begin 2012 zou aanpassen voor Vlaanderen en waarschijnlijk ook voor Wallonië. Voor Brussel zou dat niet mogelijk zijn.

Recente berekeningen van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur op basis van een deel van de jaarrekeningen van de Vlaamse gemeenten, en gebaseerd op de methodologie zoals we die aan het INR beschikbaar hebben gesteld, geven alvast aan dat de Vlaamse gemeenten en steden in 2009 en 2010 geen tekort zouden hebben, maar dat er zelfs sprake zou zijn van een aanzienlijk overschot, weliswaar zonder impact van gebeurlijke consolidaties. Die oefening is nog niet gemaakt.

Voor het jaar 2011 wordt op basis van voorlopige extrapolaties eveneens een totaal saldo van de lokale besturen in evenwicht verwacht. Terecht kan dan ook de vraag worden gesteld of de gevraagde saneringsinspanning wel relevant is voor de Vlaamse gemeenten en steden. Totnogtoe heb ik alleszins geen weet van een akkoord met de federale regeringsonderhandelaars over enige compensatie van het Vlaamse Gewest voor een vermeend tekort, mocht er al een zijn.

De heer Eric Van Rompuy: Hierover zal in de komende maanden volop worden gediscussieerd, maar het is erg betreurenswaardig dat men het zelfs op het niveau van de statistieken niet meer eens geraakt. Het INR heeft voor mij altijd boven alle verdenking gestaan. Het kwam op basis van alle mogelijk beschikbare informatie tot de juiste statistieken. Als dat nu niet het geval is, en men baseert daar beleidsimplicaties op, dan zijn we niet goed bezig. Als we naar een evenwicht willen gaan in 2015, maar in entiteit II is er een tekort van 0,4 procent van het BBP van de lokale besturen, dan moeten die inspanningen in de komende jaren gebeuren op andere niveaus, die publiek zeggen dat ze dat niet aankunnen. Zo wentelen we saneringsinspanningen af op elkaar: het gewest op het lokale niveau, het lokale op federale niveau.

Wat wordt er gecommuniceerd aan Eurostat? Eurostat maakt Europese statistieken en op basis daarvan gebeuren beoordelingen over landen. Europa kent de entiteiten niet, het kent

alleen België. Dat probleem moet worden uitgeklaard. In 1999, 2000, 2001, 2002 en 2003 waren er wellicht ook overschotten van de gemeenten. De huidige financiële situatie is niet veel anders dan toen.

Het is kafkaïens dat dit zo moet gebeuren. Op de duur weten we niet meer wie welke inspanningen moet leveren, en dat leidt tot discussies, zoals we die hebben gehad, waarbij partijvoorzitters van diverse pluimage elkaar verwijten maken. Minister, dit moet worden uitgeklaard. We mogen niet de indruk wekken dat we naar de gemeenteverkiezingen gaan met een zwaard van Damocles boven het hoofd, dat er de komende jaren zware inspanningen moeten gebeuren in de lokale besturen.

In het kader van de begroting zullen we zeker ook over de andere aspecten discussiëren: over het aandeel van de gewesten en gemeenschappen in de totale federale inspanning, en de gevolgen die dat zal hebben op de Vlaamse begroting in 2012. Er moet ook klaarheid komen over de gewijzigde cijfers.

De minister-president heeft verklaard dat de lage economische groei aanleiding zal geven tot minder inkomsten, ook voor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest. Dat is de Financieringswet. Dat kan worden berekend. De vraag is of dat nu al moet worden verwerkt, of dat dit moet gebeuren bij de begrotingscontrole in februari. Daarover moeten we ook klaarheid hebben.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■